

LAUSUNTO 08/2026

(annettu Euroopan unionin
toiminnasta tehdyn sopimuksen
322 artiklan 1 kohdan nojalla)

**ehdotuksesta Euroopan
parlamentin ja neuvoston
asetukseksi sisämarkkina-
ja tulliohjelman
perustamisesta vuosiksi
2028–2034, asetusten
(EU) 2021/444,
(EU) 2021/690,
(EU) 2021/785,
(EU) 2021/847 ja
(EU) 2021/1077
kumoamisesta**

(COM(2025) 590 final)

FI

*EU:n talousarvio
2028–2034*

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

Sisällys

Kohta

01–12 | Johdanto

01–12 | Miksi tilintarkastustuomioistuin antaa tämän lausunnon

01–04 | Oikeusperusta

05–12 | Taustaa

13–58 | Keskeiset viestit

14–18 | EU:n tason lisäarvo

19–30 | Menotavoitteiden mukauttaminen EU:n laajuisten toimintapoliittisten painopisteiden kanssa

19–21 | Tavoitteet ja EU:n painopisteet

22–24 | Ohjelmasuunnittelu ja yhdenmukaistaminen

25–30 | Johdonmukaisuus ja priorisointi

31–37 | Talousarviojousto:

38–45 | Ohjelman ja menettelyjen yksinkertaistaminen

38–40 | Yhtenäinen sääntökirja ja muut menettelyjen yksinkertaistamiset

41 | Hallinnointitavat

42–43 | Rahoitusmekanismit

44 | Hankinnat

45 | Ohjelman hallinnointi

46–51 | Tuloksellisuuskehys

52–56 | Sääntöjen noudattaminen, moitteeton varainhoito, avoimuus, tilivelvollisuus ja menojen jäljitettävyys

57–58 | Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastusvaltuudet

59–63 | Erityiset huomautukset

Liitteet

Liite I – Lausunnossa viitatut tilintarkastustuomioistuimen julkaisut

Liite II – Taustaa

Lyhenteet

Sanasto

Johdanto

Miksi tilintarkastustuomioistuin antaa tämän lausunnon

Oikeusperusta

- 01** Lausunto annetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ([SEUT-sopimus](#)) [322 artiklan 1 kohdan](#) nojalla, joka muodostaa oikeusperustan EU:n varainhoitosääntöjen hyväksymiselle, mukaan lukien säännöt EU:n talousarvion laatimisesta ja toteuttamisesta.
- 02** Euroopan komissio hyväksyi ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sisämarkkina- ja tulliohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ([COM\(2025\) 590 final](#)), 3. syyskuuta 2025. Euroopan unionin neuvosto pyysi virallisesti 21. lokakuuta 2025 ja Euroopan parlamentti 6. marraskuuta 2025 Euroopan tilintarkastustuomioistuinta esittämään huomautuksensa lainsäädäntöehdotuksesta.
- 03** Institutionaalisen toimeksiantonsa mukaisesti tilintarkastustuomioistuin antaa tämän lausunnon lainsäädäntöprosessin esittämällä huomautuksia ehdotetun ohjelman rakenteesta, rahoituksen toteuttamisesta, valvontaympäristöstä ja mahdollisista riskeistä. [Liitteessä I](#) luetellaan tilintarkastustuomioistuimen julkaisut, joihin tässä lausunnossa viitataan.
- 04** Tilintarkastustuomioistuin on lausuntoa laatiessaan ottanut huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 2024/2509 ([varainhoitoasetus](#)) asiaan liittyvät säännökset, ehdotettuun asetukseen liittyvän komission [vaikutustenarvioinnin](#) sisämarkkina- ja tulliohjelmasta ([sisämarkkina- ja tulliohjelma-asetus](#)), sekä aiempien tarkastustensa yhteydessä tekemänsä havainnot.

Taustaa

- 05** Komissio ehdottaa yhtenäistä [sisämarkkina- ja tulliohjelmaa](#) vuosille 2028–2034, jossa konsolidoidaan osa-alueita viidestä nykyisestä välineestä (johdanto-osan 8–11 kappaleet), toisin sanoen:
- osia sisämarkkinaohjelmasta, joka on perustettu 28. huhtikuuta 2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetuksella 2021/690](#), jolla perustetaan sisämarkkinoita, yritysten, mukaan luettuna pienten ja keskisuurten yritysten, kilpailukykyä, kasvi-, eläin-, elintarvike- ja rehualaa ja Euroopan tilastoja koskeva ohjelma (sisämarkkinaohjelma) ja kumotaan asetukset [\(EU\) 99/2013](#), [\(EU\) 1287/2013](#), [\(EU\) 254/2014](#) ja [\(EU\) 652/2014](#).
 - Tulli-ohjelma, joka on perustettu 11. maaliskuuta 2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetuksella \(EU\) 2021/444](#), jolla perustetaan tulliyhteistyötä koskeva Tulli-ohjelma ja kumotaan [asetus \(EU\) 1294/2013](#).
 - tullitarkastuslaitteita koskeva väline, joka on perustettu 24. kesäkuuta 2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetuksella \(EU\) 2021/1077](#), jolla tullitarkastuslaitteiden rahoitusväline perustetaan osana yhdennetyn rajaturvallisuuden rahastoa.
 - Fiscalis-ohjelma, joka on perustettu 20. toukokuuta 2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetuksella \(EU\) 2021/847](#), jolla perustetaan verotuksen alan yhteistyötä koskeva Fiscalis-ohjelma ja kumotaan [asetus \(EU\) 1286/2013](#).
 - unionin petostentorjuntaohjelma, joka on perustettu 29. huhtikuuta 2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetuksella \(EU\) 2021/785](#), jolla perustetaan unionin petostentorjuntaohjelma ja kumotaan [asetus \(EU\) 250/2014](#).
- 06** [Sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) suunniteltu talousarvio vuosiksi 2028–2034 (4 artikla) on 6,2 miljardia euroa (5,5 miljardia euroa vuoden 2025 hintoina). Määrä vastaa noin 0,31 prosenttia monivuotiselle rahoituskehykselle kaudelle 2028–2034 ehdotetusta 1 984 miljardin euron (1 763 miljardia euroa vuoden 2025 hintoina) talousarviosta. Ehdotuksen 5 artiklan mukaan jäsenvaltiot, EU:n toimielimet, elimet ja virastot, kolmannet maat, kansainväliset järjestöt, kansainväliset rahoituslaitokset ja muut kolmannet osapuolet voivat suorittaa lisärahoitusosuuksia tai osoittaa ylimääräisiä muita kuin rahallisia panoksia ohjelmaan. Tämä säännös on seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä yhteinen kaikille ehdotetuille perussäädöksille sisäisten toimintapolitiikkojen rahoitusohjelmien osalta. [Sisämarkkina- ja tulliohjelmalle](#) ehdotettujen määrärahojen osuus on merkittävästi isompi kuin viiden edeltävän ohjelman vastaavat osuudet.

- 07** Ehdotettua **Sisämarkkina- ja tulliohjelman** rahoitusta ei voida suoraan verrata nykyisen monivuotisen rahoituskehityksen viiteen erillisen ohjelmaan, sillä ohjelmien politiikanalat eivät täysin vastaa toisiaan. Seuraavassa kaaviossa kuitenkin havainnollistetaan asiayhteyttä varten rahoituksen jakautumista sekä nykyisessä että ehdotetussa monivuotisessa rahoituskehityksessä.

Kaavio 1 | Sisämarkkinoita, tullia, verotusta ja tilastoja koskevan rahoituksen jakautuminen

vuoden 2025 kiinteinä hintoina, miljoonaa euroa
(käypinä hintoina, miljoonaa euroa)

Nykyinen rahoitus

Sisämarkkina-ohjelma*

Sisämarkkina- ja tulliohjelmää vastaava osuus

1 596
(1 628)

Tullitarkastus-laitteita koskeva väline**

1 006
(1 009)

Tulli-ohjelma

931
(950)

FISCALIS-ohjelma

264
(269)

Petostentorjunta-ohjelma

177
(181)

2 968
(3 028)

Sisämarkkina- ja tulliohjelman ehdotettu rahoitus

2 417
(2 722)

Tulli

2 377
(2 678)

Sisämarkkinat***

422
(475)

Veroalan yhteistyö

322
(363)

Petostentorjuntatoimenpiteet

983
(1 107)

Sisämarkkinat

740
(833)

Euroopan tilastot

311
(350)

Kilpailu-politiikka

178
(200)

Kuluttajat

137
(156)

Rahoitus-palvelut

28
(32)

Yhtiö-oikeus

Huom. Määrät esitetään vuoden 2025 kiinteinä (ja käypinä) hintoina, ja ne on, ainoastaan taustavertailua varten, pantu vastaamaan sisämarkkina- ja tulliohjelmalle arvioitua toimintapoliittista soveltamisalaa.

* Määriin on sisällytetty ainoastaan sisämarkkinoiden hallinnoinnin ja täytäntöönpanon kannalta oleellinen sisämarkkinaohjelman osuus. PK-yritysten tukemiseen ja elintarvike- ja rehupolitiikkaan liittyviä menoja ei ole otettu huomioon.

** Vuosina 2021–2027 tullitarkastuslaitteiden välinettä rahoitettiin yhdenmetyt rajaturvallisuuden rahastosta, ja se esitetään erikseen.

*** Sisämarkkinoita koskevan osan erittely vuosille 2028–2034 on komission ehdotuksen mukainen.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin ja komissio.

- 08** Tilintarkastustuomioistuin toteaa, että [sisämarkkina- ja tulliohjelma](#) kattaa joitakin EU:n monimuotoisimpia ja toiminnallisesti monitahoisimpia toimintapolitiikan aloja. Tietyt osatekijät, kuten EU:n tason tulli- ja verotietojärjestelmät, riskienhallinta-alustat ja petostentorjunnan tietojärjestelmät, ovat olennaisen tärkeitä tulliliiton toiminnan ja rajatylittävän täytäntöönpanon kannalta. Näihin järjestelmiin liittyvät pitkän aikavälin kehityssykli, huomattavat hankintaan liittyvät vaatimukset ja oikeudellisesti sitovat aikataulut. Muiden osatekijöiden, kuten hallinnollisen yhteistyön, markkinavalvontaverkostojen, toimintapoliittisen tuen ja horisontaalisten sisämarkkinavälineiden avulla pyritään laajempiin ja joustavampiin tavoitteisiin.
- 09** Ehdotettu useiden ohjelmien konsolidointi [sisämarkkina- ja tulliohjelmaksi](#) pyrkii vastaamaan tarpeeseen poistaa sisämarkkinoiden, tulliliiton, veroalan yhteistyön, petostentorjunnan ja Euroopan tilastojen nykyisen rahoitusympäristön hajanaisuutta. [Vaikutustenarvioinnin](#) mukaan ohjelma tuo mukanaan yhdenmukaisemman kehityksen, josta saadaan selkeitä mahdollisia hyötyjä johdonmukaisuuden, hallinnollisen yksinkertaistamisen ja hallinnon virtaviivaistamisen kannalta. Lisäksi sillä luodaan joustavampi perusta, jolla voidaan vastata muuttuviin rakenteellisiin, taloudellisiin ja lainsäädännöllisiin haasteisiin.
- 10** Vaikka viiden edeltävän välineen konsolidointi tarjoaa edellä mainittuja mahdollisia hyötyjä, vaarana on, että yhdistämisen myötä sisäinen monimutkaisuus kasvaa. Vaikutustenarvioinnissa toiminnan monimutkaisuus pannaan merkille erityisesti sellaisissa digitaalisissa järjestelmissä ja täytäntöönpanovälineissä, jotka ovat eri kehitys- ja kypsyysvaiheissa.
- 11** Kun otetaan huomioon [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) kattamien toimintojen moninaisuus, yhdistäminen yhdeksi kehikseksi edellyttää selkeitä hallintojärjestelyjä, avoimesti tapahtuvaa resurssien kohdentamista ja luotettavia seuranta- ja arviointimekanismeja. Tätä taustaa vasten tilintarkastustuomioistuin keskittyy tässä lausunnossa esittämässään huomautuksissa siihen, onko ehdotuksessa perussopimuksen ja varainhoitoasetuksen mukaisesti osatekijät, joita tarvitaan moitteettomaan varainhoitoon, avoimeen ja vastuulliseen täytäntöönpanoon, vaikuttavaan tuloksellisuuden mittaamiseen, EU:n taloudellisten etujen suojaamiseen ja selkeiden hallintojärjestelyjen varmistamiseen.
- 12** [Liitteessä II](#) esitetään ehdotettuun [sisämarkkina- ja tulliohjelmaan](#) liittyviä lisätietoja.

Keskeiset viestit

- 13** Tilintarkastustuomioistuin on yksilöinyt useita keskeisiä viestejä. Niistä esitetään yhteenveto jäljempänä *laatikossa 1*, ja niitä käsitellään tarkemmin seuraavissa alakohdissa.

Laatikko 1

Keskeiset viestit lyhyesti

- **EU:n tason lisäarvo:** Merkittävä osa *sisämarkkina- ja tulliohjelmasta* rahoitettavista toimista on lakisääteisiä, mikä tarkoittaa sitä, että ne eivät ole valinnaisia. Vaikka komissio on esittänyt perustelut EU:n tason toimille *sisämarkkina- ja tulliohjelman* kattamilla aloilla, EU:n tason lisäarvoa on edelleen vaikea näyttää toteen ja vertailla ohjelman eri osa-alueiden välillä, erityisesti kun on kyse yhteistyötoimista. Siksi tilintarkastustuomioistuin muistuttaa, että EU:n tason lisäarvoa koskevan yhteisen määritelmän soveltaminen hyödyttäisi julkista keskustelua ja päätöksentekoa sekä optimaalista EU:n varojen käyttöä (kohdat *14–18*).
- **Menotavoitteiden mukauttaminen EU:n laajuisiin toimintapoliittisiin painopisteisiin:** Ehdotuksessa viitataan EU:n strategiaan painopisteisiin, kuten kilpailukykyyn, täytäntöönpanoon ja digitalisaatioon. Siinä ei kuitenkaan muunneta näitä painopisteitä työohjelmia koskeviksi sitoviksi vaatimuksiksi, joilla osoitettaisiin yhdenmukaisuus ohjelman eri osa-alueiden välillä. Siinä ei myöskään puututa EU:n petostentorjuntajärjestelmän pitkään jatkuneisiin puutteisiin, joita on havaittu tilintarkastustuomioistuimen aiemmissa tarkastuksissa. Niitä ovat muun muassa sellaiset puutteet, jotka vaikuttavat keskeisiin järjestelmiin, kuten petostentorjunnan tietojärjestelmään ja sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmään (kohdat *19–30*).

- **Talousarviojousto:** Ehdotuksessa esitetään sellaisten laajojen joustovälineiden käyttöönottoa, jotka voivat olla erityisen tarkoituksenmukaisia EU:n tullikoodexin ja EU:n petostentorjuntajärjestelmän meneillään olevan uudelleentarkastelun kannalta. Ehdotuksessa ei kuitenkaan esitetä joustovälineiden käyttöä koskevia edellytyksiä, suojatoimia tai raportointivaatimuksia, mikä voi heikentää ennustettavuutta ja vaikuttaa pakollisten järjestelmien rahoituksen jatkuvuuteen (kohdat [31–37](#)).
- **Ohjelman ja menettelyjen yksinkertaistaminen:** Viiden ohjelman konsolidointi yhdeksi kehykseksi tarjoaa mahdollisuuden yksinkertaistamiselle. Koska toimenpiteitä, toimia ja sidosryhmiä on monenlaisia, ehdotuksessa ei täsmennetä sääntelyn tasolla, miten taataan, että priorisointi tehdään johdonmukaisesti, talousarvio avoimesti ja hankinnat hoidetaan kurinalaisin menettelyin koko ohjelmassa. Siinä ei myöskään täsmennetä, missä määrin konsolidointi todellisuudessa yksinkertaistaa. Yksinkertaistamisen taso riippuu siitä, miten järjestelyt suunnitellaan ja miten niitä sovelletaan käytännössä (kohdat [38–45](#)).
- **Tuloksellisuuskehys:** Jotta merkityksellistä ja vertailukelpoista tuloksellisuustietoa voidaan tuottaa, raportointia, seurantaa ja arviointia olisi tuettava indikaattoreilla, lähtötasojen asettamisella ja raportointivaatimuksilla, jotka on mukautettu ohjelman osa-alueisiin. Suunniteltu täytäntöönpanokertomus ja jälkiarviointi olisi otettava huomioon asiaa koskevassa asetuksessa oikeusvarmuuden ja avoimuuden takaamiseksi (kohdat [46–51](#)).
- **Vaatimustenmukaisuus, avoimuus, tilivelvollisuus ja käytettyjen varojen jäljitettävyyys:** Kuten edellä todettiin, merkittävä osa [sisämarkkina- ja tulliohjelmasta](#) rahoitettavista toimista on lakisääteisiä. Ohjelman heterogeenisen riskiprofiilin mukaan räätälöidyt järjestelyt on kuitenkin määriteltävä, jotta voidaan varmistaa varojen johdonmukainen jäljitettävyyys ja tilivelvollisuus ohjelman eri osa-alueilla. Näitä vaatimuksia ei pitäisi jättää pelkästään tulevien täytäntöönpanopäätösten tai sisäistä valvontaa koskevien päätösten varaan (kohdat [52–56](#)).
- **Tilintarkastustuomioistuimen tarkastusoikeudet:** Komission käyttämällä suoralla ja välillisellä hallinnoinnilla olisi varmistettava, että tilintarkastustuomioistuimen täydet tarkastusvaltuudet säilyvät ohjelman kaikilla osa-alueilla. Lisäksi oikeudet tarkastaa EU:n oikeudellisen kehyksen ulkopuolisia elimiä on turvattava rahoitusosuussopimusten vakiolausekkeilla (kohdat [57](#) ja [58](#)).

EU:n tason lisäarvo

- 14** Sisämarkkina- ja tulliohjelman EU:n tason lisäarvo esitetään ehdotuksen perusteluosassa sekä säädösehdotukseen liittyvässä rahoitusta ja digitaalisia vaikutuksia koskevassa kehyksessä, erityisesti kohdassa 1.5.2. ”EU:n osallistumisesta saatava lisäarvo”. Näissä osioissa selitetään, että EU:n toimet tuovat lisäarvoa tarjoamalla rajat ylittäviä ja kansainvälisiä etuja, mittakaavaetuja, yhdenmukaistettuja digitaalisia infrastruktuureja ja yhteisiä välineitä, joiden saavuttaminen samalla tasolla ei yksittäisille jäsenvaltioille olisi mahdollista. Osioissa korostetaan muun muassa EU:n tason rahoituksen roolia sisämarkkinoiden ja tulliliiton toiminnan tukemisessa, EU:n lainsäädännön täytäntöönpanossa, EU:n petostentorjuntajärjestelmän vahvistamisessa sekä kansallisten viranomaisten välisten hallinnollisiin ja tietoteknisiin valmiuksiin liittyvien erojen vähentämisessä.
- 15** Merkittävä osa sisämarkkina- ja tulliohjelmasta rahoitettavista toimista on lakisäätteisiä. Tilintarkastustuomioistuin panee kuitenkin merkille, ettei 3 artiklassa (Ohjelman tavoitteet) tai 11 artiklassa (Työohjelma) edellytetä, että työohjelmissa osoitetaan, että suunnitelluista sisämarkkina- ja tulliohjelman toimista saadaan hyötyjä, jotka ylittävät sen, mitä kansallisella tai alueellisella tasolla voitaisiin saavuttaa. Sen sijaan, kuten perusteluosiossa ja kehyksen hallinnointia koskevassa osiossa kuvataan, ehdotuksessa arviointi siirretään ehdotetun tuloksellisuuskehystä koskevan asetuksen yleisiin säännöksiin, joista tilintarkastustuomioistuin antaa erillisen lausunnon. EU:n tason lisäarvon määrittämistä on siis käsiteltävä työohjelmien valmistelun aikana (ks. kohta 60). Tämä koskee erityisesti sisämarkkina- ja tulliohjelmasta rahoitettavaa muuta kuin lakisäätteistä toimintaa.
- 16** Vaikka komissio on esittänyt perustelut EU:n tason toimille sisämarkkina- ja tulliohjelman kattamilla aloilla, EU:n tason lisäarvoa on edelleen vaikea näyttää toteen ja vertailla sisämarkkina- ja tulliohjelman eri osa-alueiden välillä. Näin on erityisesti silloin, kun kyse on yhteistyötoimista, joihin osallistuu eri sidosryhmiä ja jäsenvaltioita, joiden hallinnolliset valmiudet vaihtelevat. Myös komission vaikutustenarvioinnissa tunnustetaan, että EU:n tason lisäarvon arviointia koskeva nykyinen näyttöpohja on rajallinen. Joidenkin sisämarkkina- ja tulliohjelman konsolidoitavien ohjelmien arviointeja ei ollut vielä saatavilla asetusehdotuksen laatimisajankohtana, mikä johtui osittain lainsäädäntöaikataulusta. Toisissa tapauksissa jäsenvaltioiden toimittamat tiedot olivat puutteellisia, vertailukelvottomia ja hajanaisia tai niistä puuttui lähtötaso, vertailukelpoiset indikaattorit ja selkeät kohdentamismenetelmät (COM(2025) 733, SWD(2025) 385)

- 17** Kuten tilintarkastustuomioistuin [katsauksessa 03/2025](#) jo totesi, se katsoo, että kaikkien EU:n toimielinten tulisi ymmärtää EU:n tason lisäarvon käsite samalla tavalla. Jotta lisäarvon käsite olisi täysin toimiva, se tulisi lisäksi esittää asianmukaisessa poliittisessa julistuksessa tai EU:n lainsäädännössä. Toisin sanoen EU:n tason lisäarvoa voidaan mitata vaikuttavalla tavalla vain, jos se on selkeästi määritelty ja sitä sovelletaan johdonmukaisesti. Helmikuussa 2025 antamassaan tiedonannossa [Kohti seuraavaa monivuotista rahoituskehystä](#) komissio totesi, että EU:n tulevassa talousarviossa olisi keskityttävä yhteisiin haasteisiin, joiden osalta unionin tason varainkäytöllä saadaan aikaan eniten EU:n tason lisäarvoa. Vaikka EU:n tason lisäarvo on paremman sääntelyn [suuntaviivojen](#) ja [välineistön](#) mukainen, sitä arvioidaan vaikutustenarviointien ja muiden arviointien avulla. Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että EU:n nykyisessä oikeudellisessa kehyksessä tai seuraavaa monivuotista rahoituskehystä koskevissa komission ehdotuksissa ei määritellä EU:n tason lisäarvon käsitettä. Tilintarkastustuomioistuin muistuttaa myös todenneensa [katsauksessaan 03/2025](#), että komissio ei ollut vielä arvioinut nykyisten kauden 2021–2027 ohjelmien tuottamaa EU:n tason lisäarvoa.
- 18** Kuten tilintarkastustuomioistuin totesi ennen kauden 2021–2027 monivuotista rahoituskehystä [vuonna 2018 laatimassaan aihekohtaisessa katsauksessa](#), se katsoo, että seuraavasta monivuotisesta rahoituskehyksestä käytävälle julkiselle keskustelulle ja sitä koskevalle päätöksenteolle olisi ollut hyödyllistä, jos EU:n tason lisäarvolle olisi yhdessä sovittu määritelmä, jota olisi myös johdonmukaisesti sovellettava. Se, että lisäarvoa ei ole määritelty, on edelleen jatkuva haaste, ja siksi siitä muistutetaan tässä ehdotuksessa.

Menotavoitteiden mukauttaminen EU:n laajuisten toimintapoliittisten painopisteiden kanssa

Tavoitteet ja EU:n painopisteet

- 19** Ohjelman tavoitteet perustuvat EU:n tason toimintapoliittisiin painopisiin, jotka on määritelty perussopimuksessa ja tulli-, verotus- markkinavalvonta-, petostentorjunta- ja tilastoalan alakohtaisessa lainsäädännössä. Ehdotukseen liittyvässä kehyksessä (kohdat 1.3 ja 1.4) selitetään, että ohjelman tavoitteena on edistää EU:n kilpailukykyä, tulli- ja verojärjestelmien digitalisaatiota, sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanoa ja luotettavan tiedon saatavuutta päätöksentekoa varten.

- 20** Vaikka komission ohjelmasuunnittelu perustuu vakiintuneisiin toimintapolitiittisiin kehyksiin, 3 artiklassa (Ohjelman tavoitteet) tai 11 artiklassa (Työohjelma) ei edellytetä, että työohjelmissa olisi osoitettava, että ne ovat yhdenmukaiset eurooppalaisessa ohjausjaksossa tai tietyissä EU:n strategiakehyksissä, kuten kilpailukykyaloitteissa, sisämarkkinoiden täytäntöönpanoa koskevissa painopisteissä tai tulli- ja veroalan digitalisaatio-ohjelmassa, yksilöityjen toimintapolitiittisten tarpeiden kanssa.
- 21** Tilintarkastustuomioistuimen sisämarkkinoita koskevassa tarkastustyössä on korostettu, että sisämarkkinoiden yhdentymistä ja kilpailukykyä rajoittavat edelleen sitkeät sääntelyyn liittyvät ja hallinnolliset esteet, täytäntöönpanon epäyhtenäisyys ja vähäinen rajat ylittävä palvelujen tarjoaminen. Tilintarkastustuomioistuimen määräyksiä koskevassa [erityiskertomuksessa 03/2025](#) ja kriittistä lääkettä koskevassa [erityiskertomuksessa 19/2025](#) vahvistettiin, että sisämarkkinoilla on edelleen merkittäviä rakenteellisia esteitä, mikä osoittaa, että hajanaisuuden vähentämiseksi tarvitaan jatkuvia EU:n tason toimia. Vaikka [sisämarkkina- ja tulliohjelmalla](#) pyritään tukemaan sisämarkkinoiden syventämistä ja kilpailukykyä, nämä havainnot osoittavat, että on tärkeää varmistaa, että [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) toimet, joilla tuetaan markkinavalvontaa, täytäntöönpanoyhteistyötä ja tietojen saatavuutta, asetetaan selkeästi etusijalle ja että niitä koordinoidaan ja niiden suorituskykyä seurataan.

Ohjelmasuunnittelu ja yhdenmukaistaminen

- 22** Tilintarkastustuomioistuin korosti vuoden 2027 jälkeistä monivuotista rahoituskehystä koskevassa [katsauksessaan 03/2025](#), että ohjelmien välistä johdonmukaisuutta ja täydentävyyttä on lisättävä seuraavaa monivuotista rahoituskehystä varten. Komission [vaikutustenarvioinnissa](#) ei myöskään jäsennellysti analysoitu sitä, miten ohjelman toimilla edistetään tiettyjä EU:n tason toimintapolitiittisia tuloksia tai miten niillä täydennetään muita rahoitusvälineitä. Vaikutustenarvioinnissa yksilöidään joitakin mahdollisia synergioita EU:n muiden ohjelmien ja toimintapolitiikkojen välillä, mutta tällaisen analyysin puuttuminen heikentää näyttöpohjaa, jonka perustella toimintapolitiikkojen yhdenmukaistamista voidaan arvioida suunnitteluvaiheessa.
- 23** Ehdotetussa asetuksessa painotetaan roolia, joka EU:n tason toimilla on yhteisissä digitaalisissa järjestelmissä, EU:n laajuisissa alustoissa, laaja-alaisissa tulli- ja verotusalan tietotekniikkainfrastruktuureissa, petostentorjunnan tietojärjestelmässä ja Euroopan tilastoissa. Vaikka [sisämarkkina- ja tulliohjelmassa](#) yhdistetään talousarvion joustavuus ja säännökset, joiden tarkoituksena on varmistaa jatkuva rahoitus EU:n tason velvoitteille, siinä ei vahvisteta, miten keskeisten EU:hun liittyvien toimintojen ja harkinnanvaraisempien tukimuotojen välinen priorisointi muotoiltaisii sääntelyn tasolla tai miten tämä ohjaisi resurssien kohdentamista toimiin, joilla on selvää EU:n tason lisäarvoa.

24 Tilintarkastustuomioistuinin panee lisäksi merkille, että ehdotuksessa ei täsmennetä, miten ohjelma toimii vuorovaikutuksessa asiaan liittyvien EU:n välineiden kanssa tai täydentää niitä esimerkiksi rakenneuudistusten, digitalisaation, markkinavalvonnan valmiuksien tai tiedonhallintainfrastruktuurin aloilla. Vaikka vaikutustenarvioinnissa korostetaan, että synergia muiden EU:n ohjelmien ja välineiden kanssa on tärkeää, siinä ei esitetä koordinoitijärjestelyjä eikä määritetä, minkälainen vastuunjako [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) ja muiden EU:n rahoitusmekanismien välillä on. Tämän seurauksena, ja hallintomallista johtuen, vaarana on, että koordinointi perustuu suurelta osin oletuksiin eikä määriteltyihin hallintojärjestelyihin, mikä voi johtaa päällekkäisyyksiin.

Johdonmukaisuus ja priorisointi

25 [Sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) tavoitteet ovat pitkälti yhdenmukaisia kilpailukykyä, sisämarkkinoiden yhdentymistä ja täytäntöönpanoa koskevien EU:n painopisteiden kanssa. Ehdotetussa asetuksessa ei kuitenkaan edellytetä, että työohjelmissa osoitetaan, miten rahoitetut toimet edistävät näitä painopisteitä mitattavissa olevalla ja johdonmukaisella tavalla. Näin ollen se, kuinka tehokkaasti ohjelma vahvistaa EU:n kilpailukykyä ja sisämarkkinoiden yhdentymistä, riippuu laajalti harkintavaltaa vaativista ohjelmasuunnitteluvaihtoista, työohjelmista, vuotuisista talousarviomenettelyistä ja koordinoituvavälineistä eikä niinkään oikeudellisen kehyksen sitovista säännöksistä.

26 Erityisen ongelmallista on, että nimenomaisia yhdenmukaistamis- tai täydentävyyssvaatimuksia ei ole, koska ohjelmassa EU:n laajuiset pakolliset rakenteet (kuten tullin ja verotuksen tietojärjestelmät tai Euroopan tilastot) yhdistetään joustavampiin yhteistyöhön ja valmiuksien kehittämiseen liittyviin toimiin. Monivuotisen rahoituskehyksen yleisen lähestymistavan mukaisesti ehdotuksen avulla pyritään löytämään tasapaino lakisääteisten investointien joustavuuden ja ennustettavuuden välillä siten, että yhdenmukaistaminen varmistetaan monivuotisen rahoituskehyksen ohjauksen ja vuotuisen ohjelmasuunnittelun avulla. Jos itse asetuksessa ei kuitenkaan määritellä priorisointiperiaatteita tai yhdenmukaistamiskriteerejä, on vaarana, että työohjelmissa ei oteta riittävästi huomioon komission ja lainsäätäjien määrittämiä, EU:n monialaisia painopisteitä tai strategisesti tärkeitä aloja. Näitä ovat muun muassa oikeudenmukainen verotus ja haitallisten verokäytäntöjen ehkäiseminen, kuten tilintarkastustuomioistuimen [erityiskertomuksessa 27/2024](#) haitallisten verojärjestelmien torjumisesta yksilöidään.

- 27** Lisäksi ehdotuksessa määrätään petoksia ja sääntöjenvastaisuuksia koskevien tietojärjestelmien vahvistamisesta ja kehittämisestä, erityisesti petostentorjunnan tietojärjestelmästä ja sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmästä, jotka ovat olennaisen tärkeitä hallinnollisen yhteistyön ja tietojenvaihdon kannalta. Tilintarkastustuomioistuin toi esiin petostentorjunnasta vastaavia EU:n elimiä koskevassa [erityiskertomuksessaan 26/2025](#), että EU:n petostentorjuntajärjestelmässä on edelleen heikkouksia, kuten puutteita Euroopan petostentorjuntaviraston, Euroopan syyttäjänviraston ja kansallisten viranomaisten välisessä tietojenvaihdossa, epäjohtonmukaisuuksia kansallisissa petoksia koskevissa ilmoituskäytännöissä ja puutteita EU:n petostentorjuntajärjestelmän takaisinperintäprosesseissa. Tältä osin ehdotuksessa (johdanto-osan 4 kappale, 3 artiklan 2 kohdan e alakohta) viitataan yleisesti hallinnollisen yhteistyön parantamiseen ja EU:n taloudellisten etujen suojaamiseen. Tilintarkastustuomioistuin panee myös merkille, että komissiossa pohditaan parhaillaan EU:n petostentorjuntajärjestelmän vahvistamista. Ehdotuksessa ei kuitenkaan aseteta erityisiä tavoitteita tai toimia, joilla pyrittäisiin parantamaan EU:n petostentorjuntajärjestelmän toimintaa. Tämän vuoksi on edelleen epäselvää, miten ohjelmalla edistetään EU:n petostentorjuntajärjestelmän parantamista.
- 28** Tilintarkastustuomioistuin panee erityisesti merkille, että ehdotuksessa ei käsitellä jäsenvaltioiden petosten havaitsemis- ja ilmoitusjärjestelmissä sitkeästi esiintyviä puutteita, joita myös tarkastellaan osana käynnissä olevaa EU:n petostentorjuntajärjestelmän uudelleentarkastelua ja jotka tilintarkastustuomioistuin on toistuvasti havainnut tarkastuksissaan. Näitä ovat muun muassa kansallisten petostentorjuntastrategioiden laatimisen ja täytäntöönpanon puutteet, petostapausten aliraportointi Euroopan petostentorjuntavirastolle ja Euroopan syyttäjänvirastolle sekä väärinkäytösten paljastajien riittämätön suojeleminen ja tuki. [Euroopan parlamentin vuonna 2025 antamassa päätöslauselmassa EU:n taloudellisten etujen suojaamista koskevassa kertomuksessa](#) kehoitettiin myös parantamaan raportointia rikostutkintaviranomaisille ja tehostamaan väärinkäytösten paljastajien suojatoimia. Ehdotetussa asetuksessa ei kuitenkaan aseteta erityisiä tavoitteita, indikaattoreita tai toimia näille aloille. Se rajoittaa ohjelman valmiuksia tukea jäsenvaltioita parantamaan petosten havaitsemista, sääntöjenvastaisuuksista ilmoittamista ja tutkintaviranomaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

- 29** Tilintarkastustuomioistuin panee myös merkille, että asetuksessa ei säädetä toimista, jotka koskevat petosten ennakoivaa havaitsemista tukevia analyysi- tai tiedonlouhintavälineitä. Useissa tarkastuksissa, jotka koskivat petostentorjuntatoimenpiteitä erilaisissa toimintapoliittisissa ympäristöissä (erityiskertomukset [01/2019](#) EU:n varainkäyttöön liittyvien petosten torjunnasta, [06/2019](#) EU:n koheesiomenoihin kohdistuvien petosten torjunnasta, [11/2022](#) EU:n talousarvion suojaamisesta, [14/2022](#) yhteiseen maatalouspolitiikkaan kohdistuvista petoksista ja [07/2023](#) komission elpymis- ja palautumistukivälineeseen soveltamasta valvonnasta), tilintarkastustuomioistuin korosti tiedonlouhintajärjestelmien merkitystä, sillä ne voivat lisätä merkittävästi valmiuksia ehkäistä petoksia ja pisteyttää riskejä. Tilintarkastustuomioistuimen saaman käsityksen mukaan komissio valmistelee parhaillaan yhdenmetympää EU:n laajuista analyysialustaa (Arachne+). Ohjelmassa ei kuitenkaan aseteta tavoitteita tai päämääriä, joilla tuetaan tiedonlouhintavälineiden käyttöä tai laajentamista, mikä rajoittaa ohjelman mahdollista myötävaikutusta parempaan petosten ehkäisyyn ja havaitsemiseen.
- 30** Kaiken kaikkiaan ohjelman vaikutus EU:n laajuisiin toimintapoliittisiin painopisteisiin riippuu pikemminkin harkintavaltaan perustuvista ohjelmasuunnitteluvälineistä kuin asetuksen sitovista säännöksistä. Tämän myötä sekä avoimuus että ennustettavuus siitä, miten ohjelmalla edistetään EU:n strategisia painopisteitä, jää rajalliseksi (ks. kohdat [60–63](#)).

Talousarviojousto

- 31** Ehdotuksessa otetaan käyttöön useita joustomekanismeja, joiden tarkoituksena on vastata muuttuviin operatiivisiin tarpeisiin ehdotuksen eri osa-alueilla. [Sisämarkkina- ja tulliohjelmassa](#) määrärahojen korkea joustavuusaste voi olla erityisen tarkoituksenmukainen EU:n tullikodeksin ja petostentorjuntajärjestelmän meneillään olevan uudelleentarkastelun kannalta. Asetuksen 4–6 artiklassa vahvistetaan säännökset sitoumusten jakautumisesta vuotuisiin eriiin, ulkoisten käyttötarkoitukseensa sidottujen tulojen käytöstä ja EU:n rahoituksen eri muotojen kumulatiivisesta soveltamisesta. Ehdotukseen liittyvässä kehyksessä selitetään, että kyseiset mekanismit ovat olennaisen tärkeitä, jotta voidaan ottaa huomioon tulli- ja verotietojärjestelmien monivuotinen luonne, yhteistyötoimien toiminnallinen vaihtelevuus ja reagointitarve vuoden 2027 jälkeisessä talousarvioympäristössä.

- 32** Vaikka joustavuuden lisääminen voi helpottaa tehokasta täytäntöönpanoa, ehdotuksessa ei täsmennetä välineiden käyttöä koskevia ehtoja, päätöksentekoperusteita tai dokumentointivaatimuksia [varainhoitoasetuksen](#) yleisten säännösten lisäksi. Ehdotetussa asetuksessa tai kehyksessä ei täsmennetä, missä olosuhteissa siirtoja voidaan soveltaa, miten ulkoisia käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja olisi hallinnoitava tai miten niistä olisi ilmoitettava tai miten kumulatiivista rahoitusta olisi seurattava tilivelvollisuuden kannalta. Vaikutustenarvioinnissa ei myöskään analysoida, millaiseen tärkeysjärjestykseen nämä mekanismit olisi pantava tai miten niitä olisi tasapainotettava eri osa-alueilla, joilla käyttötarpeet ovat vaihtelevia.
- 33** Ehdotuksessa talousarvion joustavuuden lisääminen yhdistetään säännöksiin, joiden tarkoituksena on varmistaa EU:n tason lakisääteisten velvoitteiden rahoituksen jatkuvuus. Ehdotuksessa ei kuitenkaan esitetä keskeisille järjestelmille nimenomaisia priorisointiperiaatteita tai suojatoimia, vaan ne nojaavat voimakkaasti vuotuisiin ohjelmasuunnittelupäätöksiin.
- 34** Joustovälineiden käytön osalta tilintarkastustuomioistuimen [erityiskertomuksessa 18/2025](#) EU:n talousarvion joustavuudesta todettiin, että joustovälineet otettiin usein käyttöön ilman asianmukaista analyysia tai dokumentointia, että niiden käyttö vähensi mahdollisuutta nähdä, olisiko varat voitu uudelleenkohdentaa ja että rajoitukset joustovälineiden suunnittelussa edistivät sitä, että ne ehtyivät varhain vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä. Nämä havainnot liittyvät suoraan [sisämarkkina- ja tulliohjelmaan](#), joka on sisäisesti hajanainen. Vaikka johdanto-osan 2 kappaleessa joustavuus esitetään ohjaavana periaatteena, tarvittavia suojatoimia ei ole määritelty 4–6 artiklassa.
- 35** Samalla ohjelman pakollisten toimintojen suojaamista varten on olennaisen tärkeää, että talousarvion joustavuus ei heikennä keskeisten osatekijöiden jatkuvuutta. Kehyksessä määritetään tullin, verotuksen ja petostentorjunnan tietojärjestelmät, sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmä ja Euroopan tilastot EU:n laajuisiksi rakenteiksi, jotka edellyttävät pitkäaikaisia kestäviä investointeja ja joita varten on tarkoitus maksaa vuotuisia eriä. Asetuksen 4–6 artiklassa ei kuitenkaan säädetä suojatoimista, joilla voitaisiin suojata näitä toimintoja sisäisiltä uudelleenkohdentamisilta, jolloin syntyy riski siitä, että ohjelmasuunnittelun aikana tehdyt hallinnolliset päätökset vaikuttavat lakisääteisiin järjestelmiin.

- 36** Erityisen paljon merkitystä on sillä, että joustovälineiden soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt puuttuvat, sillä ohjelmassa kootaan yhteen erilaisia toimia, joilla on erilaiset kustannusrakenteet, riskiprofiilit ja täytäntöönpanonäkymät. Monivuotiset tietotekniikkainvestoinnit edellyttävät ennakoitavia ja korvamerkittyjä resursseja, kun taas yhteistyötoimien rahoitustarpeet vaihtelevat enemmän. Ilman priorisointia koskevia ohjeita tai sisäisiä suojatoimia joustavuus voi pahentaa epätasapainoa tai viivästyttää pakollisia osatekijöitä.
- 37** Ehdotuksessa ei myöskään esitetä seuranta- tai raportointijärjestelyjä, jotka liittyvät joustavuutta koskeviin päätöksiin. [Sisämarkkina- ja tulliohjelmaa](#) seurataan vuoden 2027 jälkeisen horisontaalisen tuloksellisuuskehityksen yhteydessä. Kehyksessä ja [varainhoitoasetuksen](#) mukaisissa yleisissä arviointivelvoitteissa viitataan kuitenkin vain kerran seurantaan, eikä niistä ilmene, minkälaisia vaikutuksia siirroilla, käyttötarkoitukseensa sidotuilla tuloilla tai kumulatiivisella rahoituksella on eri osa-alueiden tasolla. Näin ollen ohjelman sisäisillä hallintomekanismeilla tulee todennäköisesti olemaan tärkeä rooli asianmukaisen valvonnan varmistamisessa. Ilman tällaisia toimenpiteitä valvontaelinten voi olla haasteellista arvioida joustovälineiden vaikutuksia resurssien kohdentamisessa ja suorituskäytössä (ks. kohdat [61](#) ja [62](#)).

Ohjelman ja menettelyjen yksinkertaistaminen

Yhtenäinen sääntökirja ja muut menettelyjen yksinkertaistamiset

- 38** Kaiken kaikkiaan ehdotus tarjoaa vahvan oikeusperustan yksinkertaistamiselle, mutta tilivelvollisuus riippuu siitä, turvataanko tulevilla täytäntöönpanokehyksellä [varainhoitoasetuksen](#) periaatteiden mukaiset selkeät kirjausketjut, kilpailuun perustuvat hankintamenettelyt ja vakaat sisäiset valvontamenettelyt.
- 39** Ehdotuksen keskeinen yksinkertaistamistoimi on nykyisten ohjelmien yhdistäminen yhdeksi kehykseksi. Perustelujen, johdanto-osan 11 ja 36 kappaleen sekä 1 artiklan mukaan konsolidoinnin tarkoituksena on lisätä johdonmukaisuutta ja samalla yksinkertaistaa EU:n rahoituksen saantia ja vähentää hallinnollista rasitetta. Ehdotuksen 11 artiklassa otetaan [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) täytäntöönpanoa varten käyttöön vuotuisten ja monivuotisten työohjelmien konsolidoitu järjestelmä, joka korvaa neljä erillistä hallintorakennetta. Ehdotuksen 12 artiklalla kumotaan voimassa olevat asetukset ja 13 artiklalla otetaan käyttöön siirtymäsäännöksiä, jotta sopimusten ja järjestelmien jatkuvuus voidaan taata. Yksityiskohtaiset käytännön järjestelyt on tarkoitus määritellä työohjelmissa. Ehdotuksessa annetaan kuitenkin vain vähän tietoa siitä, miten nämä

suunnitteluprosessit toimivat käytännössä eri toimintapolitiikan aloilla, joilla toimintavaatimukset ovat erilaiset.

- 40** Kaiken kaikkiaan tilintarkastustuomioistuin katsoo näiden tekijöiden osoittavan, että hallintorakenteita pyritään johdonmukaisesti järjeistämään siten, että myös oikeudellinen ja taloudellinen jatkuvuus säilyy. Kuten vaikutustenarvioinnissa todetaan, tilintarkastustuomioistuin on kuitenkin aiemmissa tarkastuksissaan (erityiskertomukset [13/2023](#) valtuutetuista talouden toimijoista, [04/2021](#) tullitarkastuksista, [20/2019](#) EU:n tietojärjestelmistä, [26/2018](#) viivästyksistä tullin tietoteknisissä järjestelmissä, [19/2017](#) tuontimenettelyistä) tuonut esiin useita tulliliittoa uhkaavia poikkeavuuksia ja EU:n taloudellisten etujen suojaamisen riittämättömyyden verotuksen alalla (erityiskertomukset [08/2025](#) tuontiin liittyvistä arvonlisäveropetoksista, [12/2019](#) sähköisestä kaupankäynnistä ja [24/2015](#) unionin sisäisistä arvonlisäveropetoksista). Aiemmista EU:n ohjelmista huolimatta kansallisissa käytännöissä on edelleen eroja, mikä vahvistaa tarvetta selkeyttää [sisämarkkina- ja tulliliiton](#) hallinto- ja priorisointimekanismeja. Näin ollen on edelleen epäselvää, johtaako konsolidointi konkreettiseen yksinkertaistamiseen ja väheneekö kansallisten viranomaisten hallinnollinen rasite ja kustannukset.

Hallinnointitavat

- 41** Ohjelmaehdotuksen täytäntöönpanossa voidaan käyttää suoraa ja välillistä hallinnointia. Tältä osin tilintarkastustuomioistuin katsoo, että valtuuksien siirtämistä toimeenpanovirastoille ja EU:n tulliviranomaiselle sen perustamisen jälkeen on tuettava vahvoilla valtuutus sopimuksilla, täydellisillä tarkastusvaltuuksilla ja selkeillä sisäistä valvontaa koskevilla vaatimuksilla, kuten sovellettavassa oikeudellisessa kehyksessä säädetään. Siihen kuuluvat muun muassa [varainhoitoasetus](#) ja asiaankuuluvat perustamis- ja valtuutusvälineet. Ehdotuksessa ei kuitenkaan täsmennetä perusteita, joilla määritetään, milloin toimet olisi toteutettava suoraan tai välillisesti tai miten komissio varmistaa vaatimusten johdonmukaisen soveltamisen lukuisissa täytäntöönpanoelimityissä. Tämä saattaa aiheuttaa tilivelvollisuuteen liittyviä riskejä. Niitä voitaisiin lieventää selkeyttämällä hallinnointimuotoja koskevia perusteita ja soveltamalla yhteisiä vähimmäisvaatimuksia kaikissa täytäntöönpanoelimityissä.

Rahoitusmekanismit

- 42** Ehdotuksessa sallitaan kaikkien rahoitusmenetelmien käyttö, jotka [varainhoitoasetuksen](#) nojalla ovat käytettävissä, myös yksinkertaistetut avustusmuodot (kertakorvaukset, yksikkökustannukset, kiinteämääräinen rahoitus) ja tarvittaessa kustannuksiin perustumaton rahoitus. Näiden mekanismien tarkoituksena on vähentää edunsaajien ja täytäntöönpanoelinten hallinnollista rasitetta ja korvata edeltävien ohjelmien erilaiset avustusjärjestelyt. Tilintarkastustuomioistuin katsoo kuitenkin, että yksinkertaistetut avustusmuodot tai kustannuksiin perustumaton rahoitus eivät joissain tapauksissa välttämättä ole sopivin rahoitusmekanismi, varsinkin kun ehdotuksessa ei yksityiskohtaisesti esitetä sitä, miten nämä maksutavat valitaan tai miten niitä sovelletaan.
- 43** Tässä yhteydessä tarkastajat viittaavat tilintarkastustuomioistuimen arvioon riskeistä ja mahdollisuuksista, jotka liittyvät kustannuksiin perustumattoman rahoituksen käyttöön talousarvion moitteettoman varainhoidon varmistamiseksi (ks. esimerkiksi tilintarkastustuomioistuimen [vuosikertomus varainhoitovuodelta 2022](#) ja [vuosikertomus varainhoitovuodelta 2024](#)). [Varainhoitoasetuksen](#) mukaan edellytykset tai tulokset, joiden perusteella kustannuksiin perustumatonta rahoitusta maksetaan, määritellään kunkin toimen tasolla. Ottaen huomioon tilintarkastustuomioistuimen aiemmat tarkastushavainnot seuraavaa monivuotista rahoituskehystä ja elpymis- ja palautumistukivälinettä varten saaduista kokemuksista (ks. esimerkiksi [katsaus 03/2025](#) ja [katsaus 02/2025](#)), tilintarkastustuomioistuin ehdottaa, että komissio arvioi huolellisesti ja tapauskohtaisesti, soveltuuko tämä rahoitusvaihtoehto valtaosaan ehdotetuista menoista.

Hankinnat

- 44** Ehdotuksessa otetaan käyttöön yksinkertaistettu rakenne konsolidoimalla ohjelmia oikeudellisesti ja toiminnallisesti. Yksinkertaistaminen on kuitenkin vaikuttavaa vain, jos täytäntöönpanosäännöt, talousarvion sisäinen eriyttäminen (tai vastaavat suojatoimet), hankintojen valvonta ja siirtymäjärjestelyt suunnitellaan ja pannaan määrätietoisesti täytäntöön [varainhoitoasetuksessa](#) vahvistettujen täytäntöönpanosääntöjen mukaisesti. Tämä koskee erityisesti niitä järjestelmiä, joissa hankintojen ja datan osuus on iso, kuten petostentorjunnan tietojärjestelmää, sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmää sekä tulli- ja veroalan laaja-alaisia tietojärjestelmiä.

Ohjelman hallinnointi

- 45** Kuten edellä mainittiin, [sisämarkkina- ja tulliohjelma](#) korvaa aiemmat erilliset suunnittelusykliä yhtenäisellä työohjelmaan perustuvalla lähestymistavalla, jonka pitäisi [varainhoitoasetuksen](#) mukaisesti periaatteessa lisätä johdonmukaisuutta. Johdanto-osan 2 kappaleen yleisessä kehyksessä joustavuuden lisääminen yhdistetään hallinnon vahvistamiseen. Tämän lisäksi ehdotuksessa annetaan kuitenkin vain vähän tietoa siitä, miten painopisteet määritetään eri politiikanaloilla, joilla tehtävät, edunsaajaryhmät ja toteutuksen aikataulut eroavat toisistaan. Ei myöskään ole tietoa siitä, miten sidosryhmien – erityisesti tulli- ja verohallintojen – näkemykset otetaan huomioon tai miten tuleva EU:n tulliviranomainen otetaan mukaan, kun se on toiminnassa. Vaikka nämä näkökohdat on tarkoitus määritellä täytäntöönpanovaiheessa valtuutus sopimuksilla ja muilla järjestelyillä, tilintarkastustuomioistuimien katsoo, että tällainen epätarkkuus voi rajoittaa strategisten painopisteiden ja avoimuuden ylläpitämistä ohjelmassa.

Tuloksellisuuskehys

- 46** Ehdotettua [sisämarkkina- ja tulliohjelmaa](#) koskeva raportointi, seuranta ja arviointi toteutetaan yhteisten indikaattoreiden perusteella vuoden 2027 jälkeisen EU:n talousarvion tuloksellisuuskehysten mukaisesti. Tämä kehys esitetään [komission ehdotuksessa](#) asetukseksi talousarvion menojen seuranta ja tuloksellisuutta koskevan kehyksen sekä EU:n ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta. Tilintarkastustuomioistuin antaa kyseisestä ehdotuksesta erillisen lausunnon. [Sisämarkkina- ja tulliohjelma](#) perustuu näin ollen EU:n tasolla määriteltyihin yhteisiin indikaattoreihin. Vaikka horisontaalinen tuloksellisuuskehys on suunniteltu varsin epäyhtenäisiä toimia sisältäviä ohjelmia varten, ehdotuksessa annetaan vain vähän tietoa siitä, miten tätä yhteistä järjestelmää sovelletaan [sisämarkkina ja tulliohjelmasta](#) rahoitettaviin varsin epäyhtenäisiin toimiin, jotka vaihtelevat tulli- ja veroalan laaja-alaisista tietojärjestelmistä markkina- ja valvontatoimiin ja petostentorjuntavälineisiin, esimerkiksi petostentorjunnan tietojärjestelmään ja sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmään. Jotta tähän tarpeeseen voidaan vastata, sisämarkkina- ja tulliohjelmassa olisi määriteltävä selkeät valvonta- ja tilivelvollisuusjärjestelyt.
- 47** Kuten muissakin tilintarkastustuomioistuimen tarkastamissa ohjelmaehdotuksissa ([lausunto 01/2026](#) Euroopan kilpailukykyrahastosta ja [lausunto 02/2026](#) Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta), vuoden 2027 jälkeiselle tuloksellisuuskehykselle määritellyt indikaattorit ovat pääasiassa tuotosperusteisia eivätkä tulos- ja vaikutusperusteisia (esim. tuettujen järjestelmien määrä, osallistuvien viranomaisten määrä ja rahoitettujen toimien määrä). Indikaattoreita on lisäksi rajallinen määrä, kuten tuloksellisuusasetuksen liitteessä I säädetään. Tällaisilla indikaattoreilla ei kuitenkaan välttämättä voida riittävästi mitata sitä,

miten saavutetaan [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) keskeiset tavoitteet, joita ovat muun muassa parempi tullijärjestelmien yhteentoimivuus, paremmat riskienhallintavalmiudet, tehokkaampi veroyhteistyö tai parempi EU:n taloudellisten etujen suojaaminen. Parlamentti ja neuvosto voisivat arvioida edistymistä ajan mittaan, mikäli sisämarkkina- ja tulliohjelmahdotuksessa määriteltäisiin lähtötasot, välitavoitteet tai odotetut kehityspolut, tai menetelmä niiden määrittelemiseksi. Niitä ei siihen ole kuitenkaan sisällytetty.

48 Ehdotuksessa edellytetään, että komissio raportoi vuosittain siitä, miten [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) menot edistävät ohjelman tavoitteiden saavuttamista. Tuloksellisuustietojen luotettavuus riippuu kuitenkin suurelta osin kansallisten tulli- ja verohallintojen, markkinavalvontaviranomaisten ja muiden täytäntöönpanoelinten toimittamista tiedoista. Ehdotukseen ei sisälly säännöksiä tuloksellisuustietojen riippumattomasta todentamisesta, eikä siinä aseteta kansalliselle raportoinnille yhdenmukaistettuja laadunvarmistusvaatimuksia. Tämä voi johtaa siihen, että tietojen täydellisyydestä, vertailukelpoisuudesta ja luotettavuudesta voi löytyä epä johdonmukaisuuksia eri jäsenvaltioiden välillä.

49 [Varainhoitoasetuksen](#) 33 artiklan 4 kohdan mukaan komissio voi keskeyttää maksut tai vähentää niitä, jos on näyttöä siitä, että tuloksellisuus on riittämätöntä. [Varainhoitoasetuksessa](#) ei kuitenkaan säädetä kattavasta menetelmästä, jolla voitaisiin arvioida vaikuttavuutta (eli sitä, saavutetaanko ohjelman tavoitteet) tai tehokkuutta (eli resurssien ja tulosten välistä suhdetta). Koska olemassa ei ole selkeitä perusteita [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) tuloksellisuustietojen tulkitsemiseksi – ei myöskään niiden toimien osalta, joiden täytäntöönpanosykliä ovat pitkiä, kuten tullitietojärjestelmät tai petostentorjunta-alustat – 33 artiklan 4 kohdan käytännön soveltaminen voi jäädä rajalliseksi.

50 Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että komissio aikoo laatia [varainhoitoasetuksen](#) 34 artiklan mukaisen täytäntöönpanokertomuksen ja jälkiarvioinnin. Näitä velvoitteita ei kuitenkaan ole kodifioitu ehdotetun [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) koskevan asetuksen artikloihin, ja tilintarkastustuomioistuin ehdottaa, että ne sisällytetään ehdotukseen. Niiden puuttuminen säädöstekstistä heikentää oikeusvarmuutta ja saattaa heikentää tilivelvollisuuskehystä, erityisesti kun otetaan huomioon ohjelman koko, monialainen rakenne ja pitkän aikavälin investoinnit digitaalisiin järjestelmiin.

- 51** Vaikka ehdotettu tuloksellisuuskehys on vuosien 2028–2034 monivuotisen rahoituskehysten horisontaalisen toimintatavan mukainen, [sisämarkkina- ja tulliohjelmaa](#) koskeva ehdotus hyötyisi kaiken kaikkiaan siitä, että siinä ilmaistaisiin selkeämmin osa-aluekohtaiset tulokset, painotettaisiin enemmän tuloksia kuin tuotoksia, yhdenmukaistettaisiin tietojen laatua koskevia vaatimuksia ja annettaisiin nimenomaisia säännöksiä koskien kansallisten viranomaisten toimittamien tuloksellisuustietojen todentamista. Ilman näitä tekijöitä on vaarana, että tuloksellisuusraportointi ei välttämättä tue riittävästi näyttöön perustuvaa päätöksentekoa, talousarvion valvontaa tai ohjelman heikosti suoriutuvien osa-alueiden tunnistamista. Sen vuoksi tilintarkastustuomioistuimien suosittelua niiden sisällyttämistä ehdotukseen.

Sääntöjen noudattaminen, moitteeton varainhoito, avoimuus, tilivelvollisuus ja menojen jäljitettävyyden

- 52** [Sisämarkkina- ja tulliohjelmalle](#) ehdotettujen määrärahojen osuus on huomattavasti isompi kuin viiden edeltävän ohjelman vastaavat osuudet. Tämän vuoksi selkeät kohdentamisperusteet, luotettava tuloksellisuuden mittaaminen ja moitteetonta varainhoitoa koskevat suojatoimet ovat erityisen tärkeitä.
- 53** Ehdotuksen 11 artiklassa säädetään, että täytäntöönpano tapahtuu työohjelmien avulla ja [varainhoitoasetuksella](#) perustetun EU:n varainhoito- ja valvontakehysten mukaisesti. Kuten johdanto-osan 3 kappaleessa todetaan, tämä edellyttää, että varat ovat jäljitettävissä sitoumusten, maksujen ja kirjanpitoaineiston perusteella sekä tarkastus- ja petostentorjuntaelinten, kuten Euroopan petostentorjuntaviraston ja Euroopan syyttäjänviraston, suorittaman valvonnan avulla.
- 54** Ehdotus mahdollistaa myös rahoituksen takaisinperinnän, jos menot ovat suhteettomia saavutuksiin nähden tai jos ne ovat aiheutuneet EU:n tai kansallisten sääntöjen vastaisesti. Tämä on mahdollista, koska [varainhoitoasetuksen](#) 98–105 artiklan mukaisia rahoitusoikaisuja, takaisinperintää ja seuraamuksia koskevia säännöksiä voidaan soveltaa kaikkiin täytäntöönpanoa koskeviin yksityiskohtaisiin sääntöihin.
- 55** Lopuksi ehdotuksessa viitataan EU:n yleisiin seuranta- ja arviointijärjestelyihin, kuten esitetään johdanto-osan 11 kappaleessa ja ehdotukseen liittyvässä kehityksessä. Niissä edellytetään, että komissio kerää tietoja ja raportoi täytäntöönpanosta ja tuloksista ja luo yhteyden taloudellisten panosten ja tuloksellisuuden välille.

- 56** Kuten edellä todettiin, merkittävä osa [sisämarkkina- ja tulliohjelmasta](#) rahoitettavista toimista on lakisääteisiä. Riippumatta siitä, mitä toteutus- ja rahoitusvaihtoehtoja [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) eri osa-alueilla lopulta käytetään, on erityisen tärkeää varmistaa varojen käytön osalta, että vaatimustenmukaisuus, avoimuus, tilivelvollisuus ja jäljitettävyyys ovat tyydyttävää tasoa ja varainhoito on moitteetonta. Kuten tilintarkastustuomioistuin on jo todennut [katsauksessaan 03/2025](#), komission aikomus yksinkertaistaa EU:n varainhoitoa ei saisi tapahtua tilivelvollisuuden kustannuksella. Näin ollen tätä riskiä voitaisiin lieventää varmistamalla, että yksinkertaistettuihin toimitus- ja rahoitusjärjestelyihin sovelletaan jäljitettävyyttä, raportointia ja tarkastusvaltuuksia koskevia yhteisiä vähimmäisvaatimuksia, mukaan lukien selkeä yhteys sitoumusten, maksujen ja tulosten välillä kaikilla sisämarkkina- ja tulliohjelman osa-alueilla.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tarkastusvaltuudet

- 57** Ehdotuksella varmistetaan, että tilintarkastustuomioistuimella on edelleen selkeä ja rajoittamaton toimeksianto tarkastaa kaikki ohjelmasta rahoitetut EU:n välineet, mukaan lukien lopulliset edunsaajat ja tuensaajat. Tämä mahdollistetaan 8 artiklan 1 kohdassa olevalla nimenomaisella viittauksella, jossa tehdään selväksi, että ohjelma voidaan toteuttaa suoralla tai välillisellä hallinnoinnilla, ja varmistetaan, että kaikki valtuutetut elimet, täytäntöönpanokumppanit ja tuensaajat kuuluvat edelleen tilintarkastustuomioistuimen tarkastusoikeuksien piiriin [SEUT-sopimuksen 287 artiklan](#) ja [varainhoitoasetuksen](#) 63 artiklan 2 kohdan d alakohdan, 129 artiklan, 211 artiklan 6 kohdan, 223 artiklan 4 kohdan c alakohdan, 261 artiklan 2 kohdan ja 263 artiklan 3, 5 ja 7 kohdan nojalla.
- 58** Ehdotuksella ei kuitenkaan laajenneta tilintarkastustuomioistuimen toimeksiantoa koskemaan EU:n oikeudellisen kehyksen ulkopuolella perustettuja yhteisöjä. Siinä ei myöskään säädetä väliaikaisista osallistumismekanismeista, kuten edustuksista hallituksissa ja johtokunnissa. Sen sijaan siinä tukeudutaan valtuutus- ja rahoitusosuussopimuksissa oleviin tarkastusvaltuutta koskeviin lausekkeisiin, jotta avoimuus ja tilivelvollisuus voidaan taata. Tilintarkastustuomioistuin panee merkille, että rahoitusosuussopimukseen sovellettaviin vakiomuotoisiin yleisehtoihin sisältyy lausekkeitä, joilla varmistetaan tilintarkastustuomioistuimen tarkastusoikeudet. Kuten tilintarkastustuomioistuimen [lausunnossa 02/2024](#) aiemmin mainittiin, kaikissa komission allekirjoittamissa valtuutusopimuksissa olisi myös säilytettävä tilintarkastustuomioistuimen tarkastusoikeudet. Näin ollen tarkastuslausekkeet olisi sisällytettävä täytäntöönpanosta vastaavien tahojen kanssa tehtäviin sopimuksiin.

Erityiset huomautukset

- 59 Johdanto-osan 4 kappale** Johdanto-osan 4 kappaleessa muistutetaan Euroopan petostentorjuntaviraston, Euroopan syyttäjänviraston ja tilintarkastustuomioistuimen tehtävistä. Ehdotetussa asetuksessa ei määritellä, miten ohjelman rahoituksella tuetaan EU:n petostentorjuntajärjestelmän toimintaa, eikä aseteta tavoitteita paremmalle tietojenvaihdolle, petosten havaitsemiselle tai niistä ilmoittamiselle. Tilintarkastustuomioistuimen [erityiskertomuksessa 26/2025](#) ja Euroopan parlamentin vuonna 2025 antamassa [EU:n taloudellisten etujen suojaamista koskevassa päätöslauselmassa](#) esitettyjen havaintojen perusteella nämä puutteet ovat merkittäviä. Lainsäätäjän olisi selvennettävä, miten ohjelmalla on tarkoitus edistää näiden rakenteellisten puutteiden korjaamista.
- 60 3 artikla:** Ehdotuksen 3 artiklassa asetetaan ohjelman tavoitteet, mutta siinä ei edellytetä, että komissio osoittaa, että [sisämarkkina- ja tulliohjelmasta](#) rahoitetut toimet tuottavat EU:n tason lisäarvoa tai että ne ovat EU:n laajuisten toimintapoliittisten painopisteiden mukaisia. Tämän vuoksi nämä arvioinnit siirretään ohjelmasuunnittelun harkintavaltaan perustuviin päätöksiin. EU:n tason lisäarvoa on arvioitava ohjelmien arvioinneissa [paremman sääntelyn suuntaviivojen](#) mukaisesti. Lainsäätäjän olisi kuitenkin harkittava sellaisen nimenomaisen vaatimuksen käyttöönottoa, jonka mukaan työohjelmien kullakin osa-alueella on osoitettava EU:n tason lisäarvo ja toimintapolitiikan yhdenmukaistaminen.
- 61 4–6 artikla:** Ehdotuksen 4–6 artiklassa otetaan käyttöön joustomekanismeja määrittelemättä niiden käyttöä koskevia ehtoja, suojatoimia tai raportointivaatimuksia. Vaikka säännöksissä asetetaan rahoituspäätösten ja työohjelmien avulla joustava kehys, jolle on osoitettu vuotuiset talousarviomäärärahat, ehdotettuun asetukseen ei sisälly säännöksiä, joilla varmistettaisiin, että joustavuus ei heikennä ohjelman pakollisten osa-alueiden jatkuvuutta. Lainsäätäjän olisi harkittava, voitaisiinko asianmukaisella tasolla tehtävällä lisäselvennyksellä lisätä ennustettavuutta, avoimuutta ja vaikuttavaa valvontaa

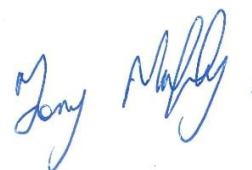
säilyttäen samalla tehokkaan täytäntöönpanon edellyttämä joustavuus ohjelmakauden aikana.

62 5 artikla: Ehdotuksen 5 artiklassa ohjelmalle annetaan mahdollisuus saada ulkoisia käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja, mutta siinä ei edellytetä niiden julkistamista, osa-alueen raportointia tai seuranta järjestelyjä. Monivuotista rahoituskehystä koskevassa ehdotuksessa esitetystä [sisämarkkina- ja tulliohjelman määrärahojen jakautumisesta](#) tulee sitova, kun se hyväksytään. Ehdotetussa asetuksessa ei kuitenkaan edellytetä avoimuutta siitä, miten ulkoiset käyttötarkoitukseensa sidotut tulot jaetaan tai miten se vaikuttaa tämän jakautumisen täytäntöönpanoon. Tämän takia sen valvonta, noudatetaanko ohjelman määrärahojen sitovaa jakautumista käytännössä, voi jäädä rajalliseksi. Jotta voidaan varmistaa, että määrärahojen kohdentamista noudatetaan käytännössä siten kuin sitovasti on määritetty ja että ulkoiset rahoitusosuudet eivät aiheuta tosiasiallisia muutoksia sisäisessä tärkeysjärjestyksessä, lainsäätäjän olisi harkittava, voitaisiinko ulkoisten käyttötarkoitukseensa sidottujen tulojen käytön valvontaa parantaa lisäämällä avoimuutta tai raportointia ohjelmatasolla [varainhoitoasetuksen](#) mukaisesti.

63 11 artikla: Ehdotuksen 11 artiklassa vahvistetaan työohjelmien konsolidoitu järjestelmä, mutta siinä ei täsmennetä, [varainhoitoasetuksessa](#) säädetyn yleisen kehyksen lisäksi, miten painopisteet asetetaan eri osa-alueilla, joilla toimeksiannot, riskiprofiilit ja kustannusrakenteet ovat erilaisia. Siinä ei myöskään edellytetä, että EU:n laajuisen pakollisen rakenteen ja joustavampien toimien välistä resurssien kohdentamista olisi perusteltava avoimesti. Lainsäätäjän olisi harkittava, voitaisiinko ohjelmatasolla tehtävällä lisäselvennyksellä tukea avoimuutta siitä, millä perusteella työohjelmat pannaan tärkeysjärjestykseen heikentämättä joustavuutta tai lisäämättä hallinnollista rasitetta.

Tilintarkastustuomioistuin on hyväksynyt tämän lausunnon Luxemburgissa 5. helmikuuta 2026 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Tony Murphy
presidentti

Liitteet

Liite I – Lausunnossa viitatus tilintarkastustuomioistuimen julkaisut

Vuosikertomukset EU:n talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuosilta 2020–2024

Erityiskertomus 24/2015: EU:n sisäisten arvonlisäveropetosten torjuminen: lisätoimia tarvitaan

Erityiskertomus 19/2017: Tuontimenettelyt: oikeuskehyksen puutteet ja täytäntöönpanon tehottomuus vaikuttavat EU:n taloudellisiin etuihin

Erityiskertomus 26/2018: Mikä on viivästyttänyt tullitietojärjestelmien toteuttamista?

Erityiskertomus 01/2019: EU:n varainkäyttöön liittyvien petosten torjunta: toimia tarvitaan

Erityiskertomus 06/2019: EU:n koheesiomenoihin kohdistuvien petosten torjunta: hallintoviranomaisten on kehitettävä havaitsemista, reagointia ja koordinoitua

Erityiskertomus 12/2019: Sähköinen kaupankäynti: monia arvonlisäveron ja tullien kantoon liittyviä haasteita ei ole ratkaistu

Erityiskertomus 20/2019: EU:n rajavalvontaa tukevat tietojärjestelmät – tehokas väline, mutta tietojen ajantasaisuuteen ja täydellisyyteen on kiinnitettävä enemmän huomiota

Erityiskertomus 04/2021: Tullitarkastukset: riittämätön yhdenmukaistaminen haittaa EU:n taloudellisia etuja

Erityiskertomus 11/2022: EU:n talousarvion suojaaminen – Mustan listan käyttöä parannettava

Erityiskertomus 14/2022: Komission toimet yhteiseen maatalouspolitiikkaan kohdistuvien petosten torjumiseksi – On aika pyrkiä pintaa syvemmälle

Erityiskertomus 07/2023: Komission valvonnan rakenne elpymis- ja palautumistukivälineessä

Erityiskertomus 13/2023: Valtuutetut talouden toimijat – Luotettava tulliohjelma, jonka potentiaalia ei ole kaikilta osin hyödynnetty ja jonka täytäntöönpano on epätasaista

Erityiskertomus 27/2024: Haitallisten verojärjestelmien ja yhteisöveron kiertämisen torjunta – EU on ottanut käyttöön ensisijaisen puolustuskeinon, mutta toimenpiteiden täytäntöönpanossa ja seurannassa on puutteita

Erityiskertomus 03/2025: Perusteettomia maarajoituksia sähköisessä kaupankäynnissä – Asetuksesta saadaan tasapainoinen kehys, mutta sen täytäntöönpanossa on edelleen haasteita

Erityiskertomus 08/2025: Tuontiin liittyvät arvonlisäveropetokset – EU:n taloudellisia etuja ei suojata riittävästi yksinkertaistettujen tuontitullimenettelyjen yhteydessä

Erityiskertomus 18/2025: EU:n talousarviojousto – Mahdollistaa odottamattomiin haasteisiin vastaamisen – mekanismi on kuitenkin liian monimutkainen

Erityiskertomus 19/2025: Kriittinen lääkepula – EU:n toimenpiteistä saatiin lisäarvoa, mutta rakenteellisia ongelmia on edelleen

Erityiskertomus 26/2025: Petostentorjunnasta vastaavat EU:n elimet – Toimivaltuudet ovat selkeät, mutta tiedonvaihto ja valvonta komissiossa on edelleen riittämätöntä

Katsaus 02/2025: Tulossuuntautuneisuus, tilivelvollisuus ja avoimuus – elpymis- ja palautumistukivälineen puutteista saadut kokemukset

Katsaus 03/2025: Vuoden 2027 jälkeisen monivuotisen rahoituskehysten mahdollisuudet

Liite II – Taustaa

01 Tämän lausunnon laatimisen yhteydessä huomioon otettu SEUT-sopimuksen oikeusperusta [sisämarkkina- ja tulliohjelman](#) kattamille eri toiminnoille on seuraava:

- 33 artikla tulliliitossa tehtävän tulliyhteistyön osalta
- 114 artikla sisämarkkinoita koskevien tavoitteiden saavuttamisen osalta
- 169 artikla kuluttajansuojan osalta
- 197 artikla hallinnollisen yhteistyön osalta
- 207 artikla yhteisen kauppapolitiikan osalta
- 325 artikla EU:n taloudellisten etujen suojaamisen osalta
- 338 artikla tilastojen osalta.

02 EU:n toimet sisämarkkinoilla, tulliliitossa, veroyhteistyössä, petostentorjunnassa ja Euroopan tilastoissa ovat lisääntyneet asteittain 1990-luvun alusta lähtien, mikä johtuu tarpeesta soveltaa EU:n sääntöjä yhdenmukaisesti, tehdä rajatylittävää yhteistyötä ja käyttää yhteisiä tietojärjestelmiä. Hajanaisuus, välineiden päällekkäisyys ja jäsenvaltioiden erilaiset hallinnolliset valmiudet ovat toistuvasti osoittaneet, että tarvitaan johdonmukaisempi ja yhdenmukaisempi kehys. Viiden olemassa olevan ohjelman ehdotettu konsolidointi yhdeksi välineeksi on komission vastaus näihin pitkäaikaisiin rakenteellisiin haasteisiin.

03 Viime vuosina on korostettu, että tarvitaan entistä koordinoitumpia toimia esimerkiksi rajat ylittävän tuotevalvonnan, tullitarkastusten, verotusjärjestelmien digitalisoinnin, petostentorjuntatietojen ja toimitusketjun häiriönsietokyvyn aloilla. Komission vaikutustenarvioinnissa yksilöidään, että hajanaisuus, epätasaisuus jäsenvaltioiden hallinnollisissa valmiuksissa, EU:n lainsäädäntötyön hidas mukautumiskyky ja jatkuvat puutteet tietämyksessä ja tiedoissa ovat keskeisiä tehottomuuden aiheuttajia.

Lyhenteet

Lyhenne	Määritelmä/Selitys
MRK	Monivuotinen rahoituskehys
SEUT	Sopimus Euroopan unionin toiminnasta

Sanasto

Termi	Määritelmä/Selitys
Elpymis- ja palautumistukiväline	NextGenerationEU-välineeseen kuuluva EU:n väline, joka kautta jäsenmaille tarjotaan tulosperusteista rahoitustukea uudistuksia ja investointeja varten.
Euroopan investointipankki	Jäsenvaltioiden omistama EU:n pankki, joka rahoittaa EU:n toimintapolitiikkaa tukevia hankkeita pääasiassa EU:ssa mutta myös sen ulkopuolella.
Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF)	Komission yksikkö, joka tekee hallinnollisia tutkimuksia EU:n talousarvion kohdistuvista petoksista, korruptiosta ja sääntöjenvastaisuuksista.
Euroopan rakenne- ja investointirahastot	Euroopan investointipankin (EIP) ja komission osana Euroopan investointiohjelmaa perustama tukimekanismi, jolla pyritään saamaan yksityistä rahoitusta EU:n kannalta strategisesti merkittävillä hankkeilla.
Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO)	Riippumaton EU:n elin, joka vastaa unionin taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten tutkinnasta ja syytteeseenpanosta (PIF-rikokset).
Eurooppalainen ohjausjakso	Vuotuinen sykli, joka muodostaa kehyksen EU:n jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen koordinoinnille ja edistymisen seurannalle.
FISCALIS-ohjelma	EU:n yhteistyöohjelma, jonka avulla kansalliset verohallinnot voivat luoda ja vaihtaa tietoja ja asiantuntemusta veronkannon parantamiseksi ja unionin ja sen jäsenvaltioiden suojelemiseksi veropetoksilta, verovilpiltä ja veronkierroilta.
Monivuotinen rahoituskehys	Seitsemän vuoden rahoitussuunnitelma, jossa määritellään vuotuiset enimmäismäärät kullekin EU:n menoalalle ja varmistetaan budjettikuri.
Talousarviojousto	Mekanismi, jonka avulla komissio, vastatakseen muuttuviin painopisteisiin, voi kohdentaa määrärahoja uudelleen eri ohjelmille, politiikkaikkunoille tai vuosille, monivuotisen rahoituskehysten enimmäismäärien puitteissa.
Tuloksellisuus	Mitta, jolla arvioidaan, miten hyvin EU:n rahoittama toimi, hanke tai ohjelma on saavuttanut sille asetetut tavoitteet ja tarjonnut rahalle vastinetta.
Varainhoitoasetus	Yleinen asetus, joka käsittää EU:n talousarvion toteuttamista koskevat periaatteet ja menettelyt

TEKIJÄNOIKEUDET

© Euroopan unioni, 2026

Datan ja asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat Euroopan tilintarkastustuomioistuimen periaatteet vahvistetaan avoimen datan politiikkaa ja asiakirjojen uudelleenkäyttämistä koskevassa [Euroopan tilintarkastustuomioistuimen päätöksessä 6-2019](#).

Ellei toisin ilmoiteta (esimerkiksi yksittäisissä tekijänoikeusilmoituksissa), Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sisältöihin, jotka EU omistaa, myönnetään käyttöoikeudet [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#) -käyttöoikeuden nojalla. Tämä merkitsee, että uudelleenkäyttö on yleensä sallittua, jos sisällön tuottaja mainitaan asianmukaisesti ja sisältöön tehdyistä muutoksista ilmoitetaan. Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle kuuluvan sisällön uudelleenkäyttäjä ei saa vääristää asiakirjojen alkuperäistä merkitystä tai sanomaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa mistään seurauksista, jotka johtuvat uudelleenkäytöstä.

Uudelleenkäyttäjän on hankittava tarvittavat lisäoikeudet, jos tietyssä sisällössä (esimerkiksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimen henkilöstöstä otetuissa valokuvissa) esitetään tunnistettavissa olevia henkilöitä tai jos sisällössä on mukana kolmansien tahojen töitä.

Jos tällainen lisäoikeus saadaan, se kumoaa ja korvaa yllä mainitun yleisen käyttöoikeuden. Lisäoikeutta koskevassa luvassa on selvästi ilmoitettava käyttöoikeuden rajoitukset.

Jos sisällöt eivät ole EU:n omaisuutta, voi olla, että lupa niiden käyttöön tai jäljentämiseen on pyydettävä suoraan asianomaisilta tekijänoikeuksien haltijoilta.

Kansisivu – © butenkov / stock.adobe.com.

Tietokoneohjelmistot tai asiakirjat, joihin kohdistuu teollisoikeuksia, kuten patentteja, tavaramerkkejä, rekisteröityjä malleja, logoja ja nimiä, eivät kuulu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uudelleenkäyttöperiaatteiden piiriin.

EU:n toimielinten verkkosivuilla (joiden verkkotunnuksen loppuosa on europa.eu) on linkkejä ulkopuolisille Internet-sivustoille. Koska Euroopan tilintarkastustuomioistuin ei vastaa näistä sivustoista, on suositeltavaa, että tutustutte niiden tietosuoja- ja tekijänoikeusperiaatteisiin.

Tilintarkastustuomioistuimen logon käyttö

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen logoa ei saa käyttää ilman tilintarkastustuomioistuimen ennakkosuostumusta.

HTML	ISBN 978-92-849-6975-3	ISSN 2812-2836	doi:10.2865/6785871	QJ-01-26-011-FI-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6976-0	ISSN 2812-2836	doi:10.2865/2325054	QJ-01-26-011-FI-N

LAINAUKSET

Euroopan tilintarkastustuomioistuin, [lausunto 08/2026](#) ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sisämarkkina- ja tulliohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (EU) 2021/444, (EU) 2021/690, (EU) 2021/785, (EU) 2021/847 ja (EU) 2021/1077 kumoamisesta (COM(2025) 590 final), Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2026.

Tämä lausunto on annettu **Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 322 artiklan 1 kohdan** nojalla, jossa säädetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kuulemisesta ehdotuksista, jotka liittyvät EU:n varainhoitosääntöihin ja -välineisiin. Lausunto koskee ehdotusta uudeksi asetukseksi sisämarkkina- ja tulliohjelmasta vuosiksi 2028–2034 (**COM(2025) 590 final**).

Lausunnon tarkoituksena on esittää huomautuksia ehdotuksen rakenteesta, hallinnosta, tuloksellisuuskehyksestä ja varainhoidon valvontajärjestelyistä. Sen tarkoituksena on auttaa varmistamaan, että tulevilla ohjelmalla edistetään moitteetonta varainhoitoa ja tilivelvollisuutta ja että se tuottaa eurooppalaista lisäarvoa tavaroiden, pääoman ja palveluiden vapaalle liikkuvuudelle EU:ssa.

**EUROOPAN
TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN**
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBURG

Puh. +352 4398-1

Tiedustelut: eca.europa.eu/fi/contact
Verkkosivut: eca.europa.eu
Sosiaalinen media: @EUauditors

EUROOPAN
TILINTARKASTUS-
TUOMIOISTUIN

Euroopan unionin
julkaisutoimisto